

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

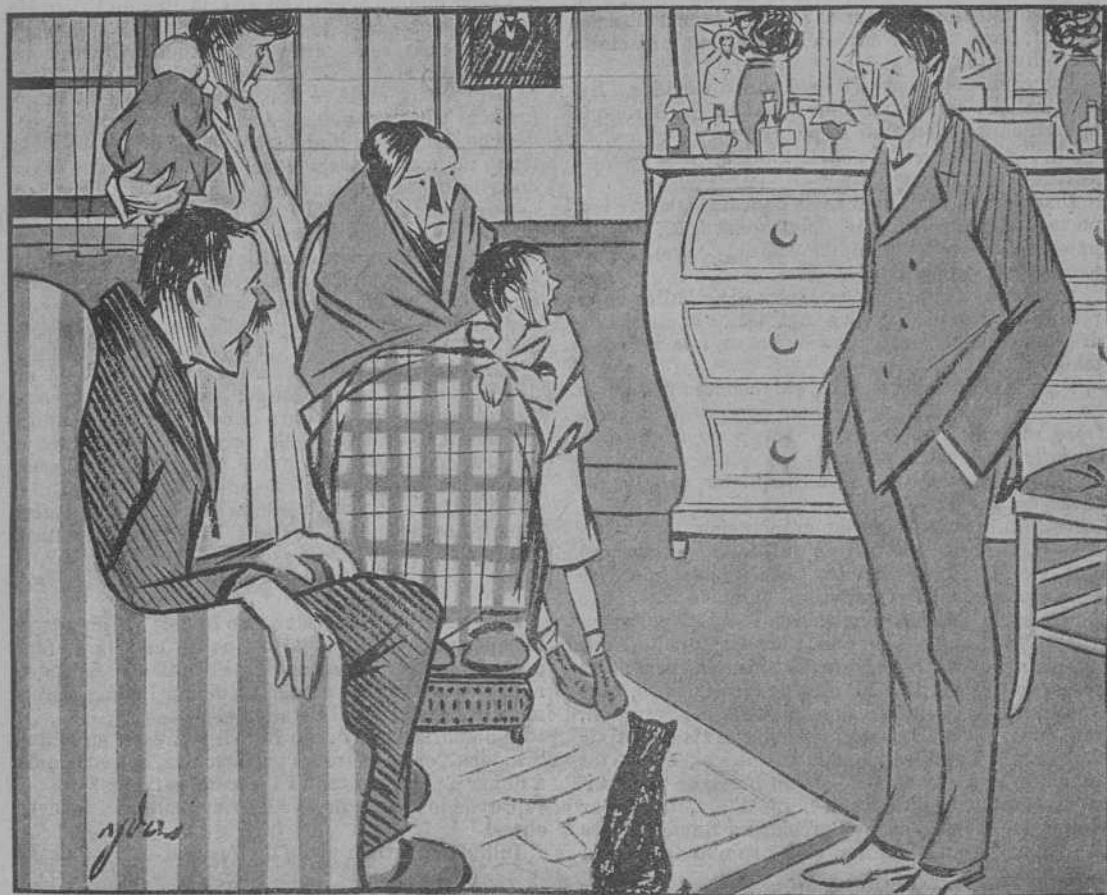
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

DESPRÉS DEL ESTRENO DE *ELS TARATS*

—Y bé, noy, ¡quina impressió n' has tret d' aquest drama *modernista*!
—¡Qué voleu que us digui!... 'M sembla que per veure tot alló no calia que 'm moguéis de casa.

CRONICA

CADA dia se 'n veuen de noves en aquesta Barcelona desde que va pel camí de la regeneració, gracias á las grans campanyas moralisadoras dels que han prés pel seu compte la direcció de la *gent de bé*.

Diguin lo que vulguin els impiós recalcitrants, la moralitat, la religiositat y las bonas costums s'arrelan y creixen pomposas, com el blat dels camps després de una pluja benehida, desde que hi ha qui s'encarrega de conresar l'intel·ligencia, 'l cor y la butxaca de certa gent, que fugen de la llibertat com de la peste, atribuhintli 'ls horrors més abominables en aquest mon y en l'altre.

Naturalment que no tots els que 's deixan seduhir ho fan sincerament, sentintho. N'hi ha que procedeixen per esperit de imitació; n'hi ha també que s'ho prenen com cosa de moda, creyent que 'l ser lliberal y despreocupat fa *cursi*; no 'n faltan, en fi, y suman aquests tal vegada 'l número més considerable, que blasonan de religiosos y retrógrados per càlcul, creyent com Enrich IV de Fransa, que París bé val una missa.

Per ells París es l'augment de la clientela, ó una colocació ben retribuïda, ó una pubilla rica... aspiracions, com se veu, de un ordre purament espiritual, casi místich... Una religiositat de nou género, una devoció sigle xx... ¿No 's recomenava avants la necessitat de mortificar al cos pera guanyar el cel? Donchs ara s'imposa la mortificació de l'ànima pera guanyar la terra.

¿Quín mal hi ha en tot aixó, després de tot? ¿Que Barcelona amenassa convertir-se en una ciutat levítica, en un cau de hipócrita moixigatería? Podrá ser veritat; pero no per aixó deixarà de ser una ciutat molt divertida.

Las comedias sempre ho son de divertidas... Ey, sempre que no se semblin á las del Sr. Baró, que aquestas no poden anar ni per riure.

•••

Días enrera un membre de aquestas classes respectables que constituheixen la *gent de bé*, curial y pare de familia, ho abandonava tot, com si *estigués tocat*... de una inspiració divina.

Vostés preguntarán sens dupte:—¿Es á dir que va retirar-se á un desert, ó va ingressar en alguna ordre monástica austera, pera dedicarse á la vida contemplativa?

Y jo 'ls contestaré:—A la vida contemplativa va llansarse realment; pero sense necessitat de ferse frare, ni ermitá. Li bastá ab ferse *payo* de una de las *bellas* més sicalípticas de las que s'exhibeixen en els nostres teatros. La va conquistar, se la va fer seva y va fugir ab ella.

—¿Quín escándol—exclamarán vostés.

Y jo 'ls observaré que no jutjin ab sobrada precipitació. De tots els actes humans lo primer que s'ha de mirar es el móvil, l'intenció, més que l'apariencia. Las apariencias casi sempre enganyan.

¿Quí 'ls diu que 'l conquistador de aquella *Bella* qu'era aquí á Barcelona un incentiu permanent de pecat, no hagués tingut l'idea de férsela seva, pera treurela de la circulació, pera portarla pel bon camí, pera convertirla? Desengányinse, no aixís com aixís s'abandona l'esposa, 'ls fills y 'l negoci, sobre tot quan qui fa aquest sacrifici es un home de religiositat intatxable. ¿Quí sab si á horas d'ara, al passar el mar, en la travessía de Barcelona á Buenos Ayres cap ahont, segons diuen, va fer rumbo la parella

fugitiva, ja l'ha convertida, ja ha fet d'ella una santa!

Y encare que no sigui aixís: pecar ell sol, per evitar que pequin els altres ¿no es un gran sacrifici, no es un rasgo admirable de altruisme espiritual?

Aquesta abnegació mereix totas las caricias de la *Bella* y totas las absolucions dels confessors de la Santa Mare Iglesia.

En el mateix cas que 'l Tenorio redemptor se troba, si 's considera bé, aquell altre fulano, administrador de interessos agens, y en especial de individuos del clero, que 'l dissapte va fer una liquidació general, y 'l diumenje—el dia del Senyor—va desaparéixer de Barcelona emportantse'n no més que un milió de pessetas.

Dilluns s'esbombava la noticia, y tothom se'n feya creus, principalment els católichs, y més principalment encare 'ls *católichs estafats*.

¿Quí ho havia de dir! ¿Un home tan religiós, tan enemich del lliberalisme, tan ben relacionat en las sagristías y entre la *gent de bé*? ¿Quí s'havia de figurar que havia de fer la segona edició, considerablement aumentada, del famós Camino, administrador del *Ateneo*, que va fer *patria*, tocant pirandó ab els fondos de la caixa!

Alguns dels estafats, abandonantse als impulsos del natural enfado, li están avuy malehint els ossos, sense reparar en que al ferho cometen un gros pecat. L'home de arreladas ideas religioses no pot malehir á ningú, sense faltar á la Doctrina cristiana. Per poch que se serenin y reflexionin, veurán qu'encare haurían de benehirlo, sobre tot els sacerdots, per íntim deber de conciencia, y 'ls que no 'n son, per santa imitació.

Crech que no segueixen pas la lley de Cristo els sacerdots que sols pensan en atresorar y que per augmentar els seus caudals se dedican á operacions bursátiles ó á fer préstamos usuraris. No era aixís com procedía el Diví Salvador que feya de la pobresa la norma constant de la seva vida. ¿Per qué, donchs, els que 's diuen representants seus en la terra, no han de seguir en tot y per tot las sevas doctrinas y 'ls seus exemples?

No 's queixin, donchs, de que 'ls estafin y 'ls robin; no maleheixin al autor de l'*aixecada* de fondos; ans al contrari regrachinlo ab tot el cor, perque al deixarlos pelats, si materialment els perjudica, espiritualment els afavoreix colocantlos en el verdader camí de la benehida pobresa, tan grata al Salvador del mon.

Cert que no 's pot abonar may la comissió de delictes que 'l Códich castiga; pero quan ab aquest delictes se realisa un obra bona, com ho es indubtablement la de treure als sacerdots dels viarans infernals de la cobdicia y de l'ambició de riquesas, precisa fins á cert punt ser indulgent, sisquera en l'ordre espiritual, y si l'estafa s'ha realisat ab aquest intent, fins se podrá invocar la máxima jesuítica: «El fi justifica 'ls medis.»

•••

Ja veuen com Barcelona no hi pert res ab aquesta especie de cops de teatro, que ns ofereix de tant en tant la divertida comedia dels que s'han empenyat en transformarla en una ciutat levítica y enemiga declarada del lliberalisme.

¿No podría D. Teodoro Baró inspirarse en lo que 'l rodeja, per escriure las produccions, que acostuma á donar de tant en tant á l'escena catalana?

¿Cuydado que son tristas y aygualidas las sevas obras!

Dilluns assistíam plens de ilusió al estreno de *EL*

gran trapella. El cartell no consignava 'l seu nom; pero lo mateix té; desde las primeras escenas varem descobrirlo. De manera que quan s' escriu com ell ho fa, no hi valen subterfugis.

Unicament del Sr. Baró podían ser aquells ninots mal articulats, sense alé de vida, que parlan un llenguatge vulgar y sense relleu, que diuen gracias sense gracia, y que quan volen arrancar una rialla del públich fan bufonadas, com la de tirarse un cove al cap, de l' un al altre.

Naturalment que l' autor se figurará fer obra de sana moralitat, sense tenir en compte que la moralitat no está renyida ab la viveza de ingeni y 'l bon gust.

El Sr. Baró, tan entonat y maliciós quan escriu els seus articles en el *Brusi*, sembla tot un altre en las sevas obras escénicas. La seva labor resulta sempre infantil, mansa y tonta, si senyors, hasta tonta, y aixó que 'ls modelos que pren, á falta de inventiva propia, de infantils, tontos y mansos no 'n tenen res.

—¿Quína necessitat tenía 'l Sr. Baró de fer malbé 'l *Zaragüeta*?—me deya un espectador en el saló de descans.

Y en efecte: *El gran trapella* está plé de reminiscencias de la regocitjada comedia castellana, y ab tot, mentres *Zaragüeta* es un modelo de bon humor, de gracia y de ingeni inextroncabable, *El gran trapella* com innocent y manso faria un pobre paper al costat dels antichs sainetes *L' aprenent sabater magre y burleta*, *En Carlets y en Felipó* y *L' ánima del senyor Libori*.

A ca'n *Brusi* hi ha escriptors de gust literari refinat: hi havia avants el Sr. Maragall; hi ha avuy el Sr. Oliver. ¿No podria 'l Sr. Oliver, á benefici de las lletres catalanas y en bé del mateix Sr. Baró, donarli á n' aquest, un bon consell?

—No las escrigui D. Teodoro—podria dirli— aquestas obras que no li poden reportar honra literaria ni profit. Y si á pesar de tot las vol escriure, no las porti á Romea ni á cap teatro formal: el seu lloch adequat es el teatret de qualsevol associació católica, d' aquells que ni donas fan sortir, sino en tot cas els noys disfressats de dona. Allá las hi admetrán y probablement allá trobarán l' únich éxit que 's mereixen.

P. DEL O.

LA MALVASÍA DE SITGES

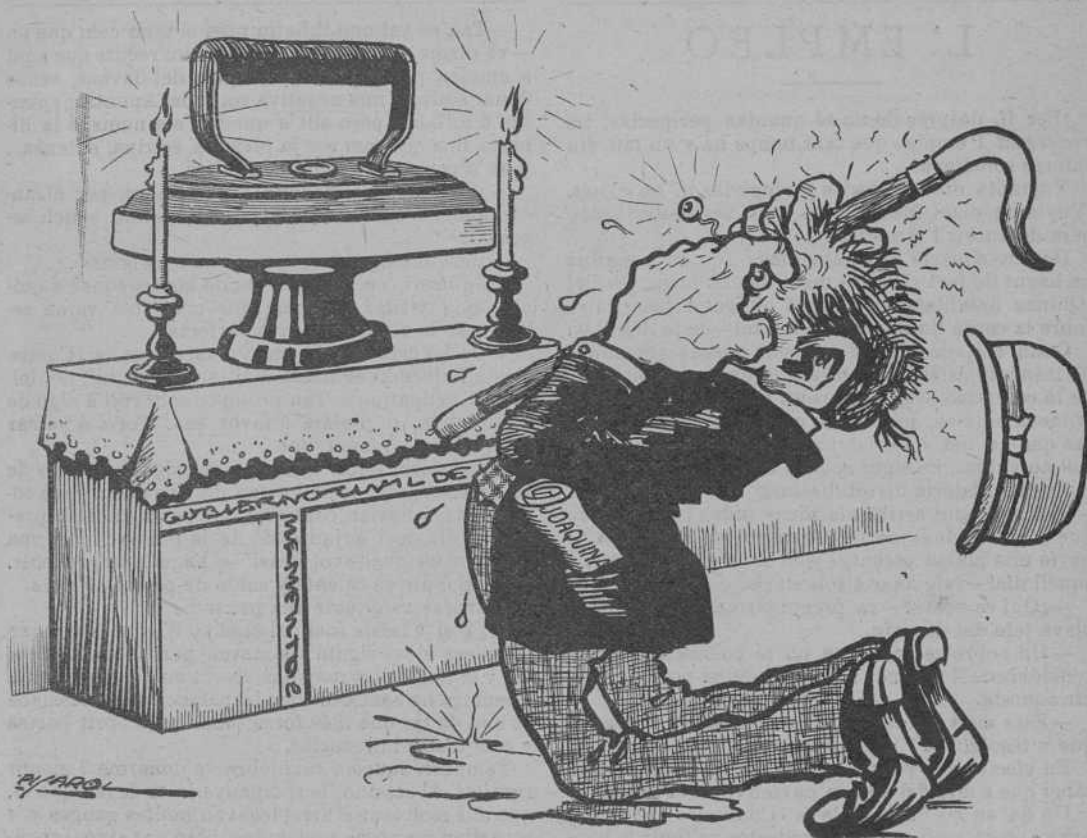
En gotas d' or la nostra Malvasía,
mel de rahims, sobre la copa vessa
mentre 'l crestall gelós de sa hermosura
mostra foch de rubíns que fosforeja.

Sobre-nadant per la panxuda copa
ampulas de diamant se aconseguen
y fonentse al impuls de la topada
un rosari després forman de perlas.

Com un búcar de flors de rica flayre
guarda dintre son al la fina essencia
que es opi benfactor per els que ploran
y manantial d' ideas pel poeta.

ANGEL VILANOVA

L' ORACIÓ DE 'N MEMENTO

—¡Plancha malaventurada,
de mis desdichas autora,

ten piedad de eze probete,
no me jagas hacer otra!...

TOT SON OPINIONS

—¿No has vist *Els tarats*? Véshi, noy; alló es obra d' un geni.

—Donchs jo prefereixo anar á veure *El Geni*, encare que resulti obra de *tarats*.

L' EMPLEO

¡Per fi, després de no sé quantas peripecias, he conseguit l'empleo que tant temps há y ab tan viu interés solicitava!

Vuytanta días d'anadas y vingudas m'ha costat. ¡Vuytanta días! Més que no 'n va necessitar Colón pera descobrir l'América.

Durant aquests vuytanta días, ¡quins paperots he hagut de fer! ¡Quinas mentidas he hagut de dir! ¡Quinas habilitats m'he vist obligat á desarrollar sobre la corda fluixa—y tan fluixa!—de la dignitat!

Quan ara, després d'aquestes llargas senmanas de trángul desfet y ja arribat á la platja hospitalaria de la colocació segura, repasso tots els incidents de la meva odissea, jo mateix me faig creus de las cosas que he vist y de las tonterías en las quals, vulgas no vulgas, he sigut actor ó espectador.

Es una historia divertidíssima.

Tan bon punt arribá als meus oídos la noticia de que á las oficinas de la «Comissió de Reforma» hi havia una plassa vacant,—¡qué 'n vaig ser de cándid aquell día!—vaig anar á sollicitarla.

—¿Qui és vosté?—va preguntarme un que semblava jefe del despaig.

—Un pobre cessant que no té colocació y que 's consideraría 'l ser més felís del món si pogués obtenir aquesta.

—Está molt bé: li pendré el nom... y segons lo que 's resolgui ja l'avisaré.

En efecte; van pendre'm el nom... y després vaig saber que á més del nom m'havían «pres el número.»

Un qu' en las oficinas de la «Comissió» desempeñava un cárrech dels més modestos va tenir la bondat de participarm'ho.

DEL NATURAL

—Senyor, son las deu, y encare no hi sopat.

—¿De debó?... ¡Quin desordre!... ¡Ja hi esteu anant immediatament!

—Tan se val que li hajin pres el nom com que no —va dirme:—Aixó no es més que un recurs que aquí s'emplea pera treure's á la gent del davant, sense donar á ningú una negativa rotunda. Apuntar, apuntan á tothom; pero allí 's quedan els noms, á la llibreta, fins que, per ser ja plena, s'estripa, 's llensa... y se 'n comensa á omplir un'altra.

—¿Cóm ho faré, donchs, pobre de mí, per' alcan-sar aquesta colocació que com el manná estich esperant?

—Busqui empenyos, recomenacions bonas...

Vaig buscarne. Ni una sola de las personas á qui- nas vaig visitar va dirme que no. Totas varen re- bre'm ab la cordialitat més perfecta.

—¡Ja ho crech!.. ¿L'empleo vacant en la «Comis- sió de Reforma» solicita? Vájissee'n tranquil, no de- xaré d'ocuparme'n. Tan prompte com veji á algú de la directiva, li parlaré á favor seu. Torní á passar d'aquí á uns quants días...

Hi passava, y res. O no havían pogut veure als de la directiva, ó aquests havían dit que alló no era co- sa d'ells, ó havían contestat que ja 'm tindrían pre- sent el día de l'adjudicació de la plassa... ó d'una altra qu' en qualsevol ocasió s'hagués de provehir.

Total; panyos calents y caldo de palets de riera.

Llavoras vaig tenir una pensada.

—¿Y si 't fessis soci del cassino d'ells? No es que las sevas ideas siguin las mevas, pero la conseqüen- cia y la necessitat may han viscut en gayre armonía y sempre he sentit dir que la palanca dels cassinos es una de las que més forsa tenen pera obrir portas y conquistar influencias.

Tampoch aquesta maniobra va donarme 'l menor resultat. Al cassino, 'ls companys ja 'm deyan que sí, que allí realment s'arreglegavan molts gangas y 's repartían no pocas prebendas, pero per aixó—anya- dían—es necessari tenir paciència, esperar, esperar

molt... y saber llepar als senyors del Comité executiu.

—Es que jo no puch esperar-me més. Las exigencias de la vida m'apretan y... vaja, seguint la marxa que diheu, potser quan arribaria 'l remey ja s'hauria acabat el malalt.

—¡Cóm ho voleu arreglar! ¡Son tants els socis que 's troban en el vostre cas y que han demanat un empleo primer que vos!...

Tot alló eran rahons molt atendibles, pero á mí malehit el gust que 'm donavan. Vaig ferme borrar de las llistas del cassino, y ¡hala! torna á rodar per aquí y per allá, á la saga d'aquell codiciat empleo que de día en día 'm semblava veure'l més lluny.

Un vespre y quan menos podia imaginarm'ho, el cel va obrirse'm de repent. Me trobava al *Cupido-club* y un vell amich, me interrogava respecte á la meva situació.

—¿Encare no tens empleo?

—No: y lo que més me desespera es que á las oficinas de la «Comissió de Reforma» hi ha una plassa vacant, que 'm vindria que ni pintada, y no la puch alcansar.

—¿A la «Comissió de Reforma»? — va dir-me l'amich, rihent: —¡Quína llástima que siguis solter!

—¿Per qué?

—Perque 'l president de la tal «Comissió» es home de naturalesa tan... frágil, que si la teva dona li anés á demanar l' empleo, seria incapás de negarli.—

No vaig necessitar res més. Crido immediatament á la *Muixarnons*, una parroquiana assídua del *Cupido-club*, d'un aplom hasta allá, y li dich si per un parell de días vol ser la meva «senyora.»

Desbaratada com es ella, l' idea en cáureli en gracia, y ben instruhida y degudament ensajat el paper, va anar una tarde al despaig de la «Comissió de Reforma», y en afectuosa conferencia ab'el senyor pre-

sident va demanarli per mí, pel seu «marit,» la plassa objecte dels meus ensomnis.

Tot va anar com una seda y l'endemá mateix rebia jo el nomenclament, adornat de una pila de sellos y rúbriques extranyas.

¡Aixís se logran avuy els empleos y aixís s'alcança el favor y la protecció dels poderosos!...

Naturalment, sangrantme en salut y prevenint lo que qualsevol día podria succehirme, desde 'l dilluns passat porto á la màniga del *sobretudo* una ampla faixa de merino negre, símbol de rigurós dol.

Tots els companys d' oficina ho saben.

¡He quedat viudo!

A. MARCH

CONTRA EL FRET

SONET

Una copa d' absenta acrellitada;
d' ostras ab ví Sauterne, una riquesa;
una truya ab pernil ó á la francesa;
y un tall de llengua ab such ó bé estofada.

Un sortit d' entremesos si 'ls hi agrada;
una llagosta ab sa'sa mayanesa;
un biftek de filet fet á la inglesa;
y una llonza de porch arrebossada.

Turrons fins d' Alicant y de Jijona;
ví de Jerez, Burdeus, Champany y puro;
café moká, cognac de marca bona,
y una nena al costat... Aquí m' sturo:
Qui 's mengi aixó á Pekin ó á Barcelona
no tindrà gens de fret, jo li asseguro.

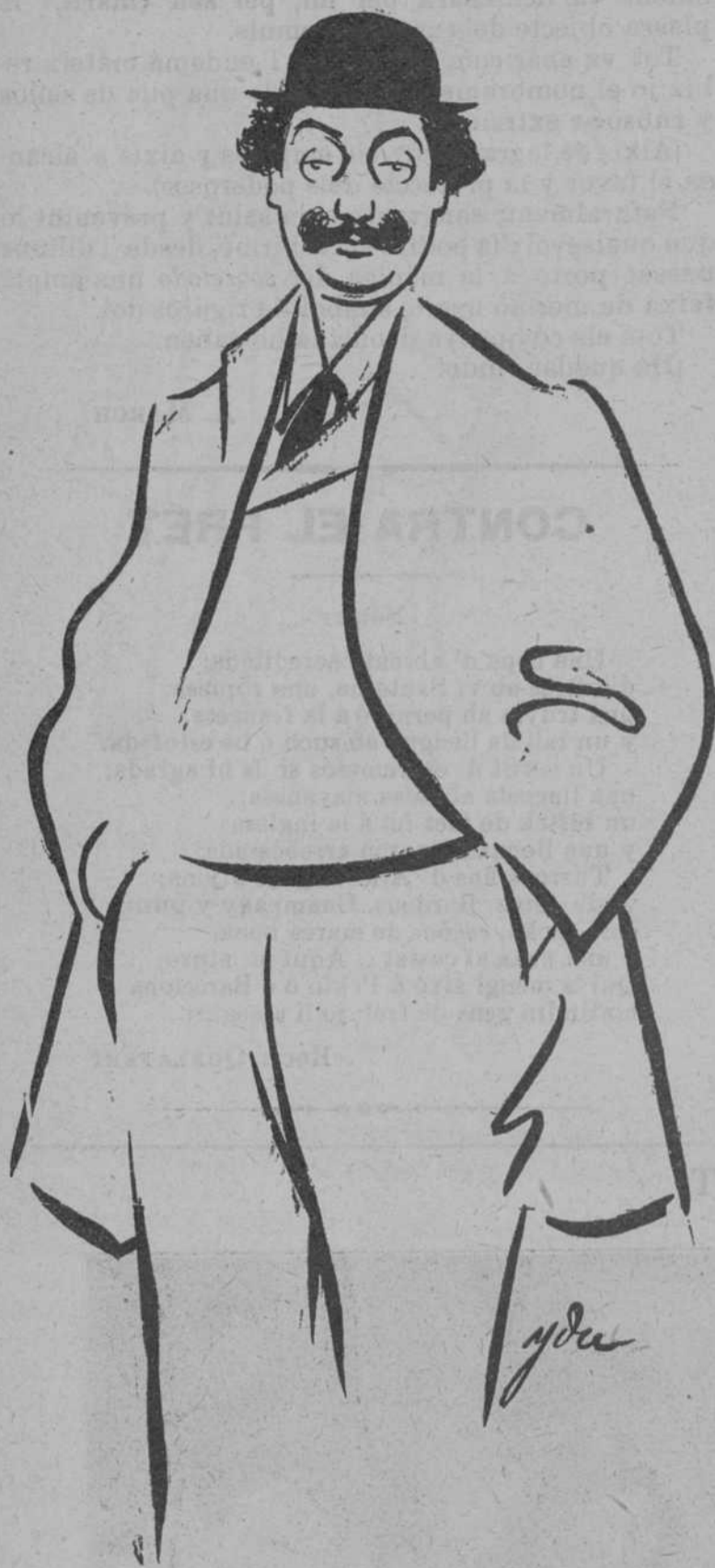
ROCH QUELAFERT

FLIRT

—No, amich meu, no 's cansi: que no 's talli aquests cabells, no l' escoltaré pas,

ELS NOSTRES ARTISTAS

Feliu de Lemus.

¡ESTAVA ESCRIT!

Sinó que tal vegada 's calificaría de cursi, per menos d una agulla avuy las hi cargolaría en vers y comensaría aquestas ratllas d' una manera trágica y solemné.

Estos, Fabio, ¡ay dolor! que ves ahora paperots vil juguina del mestrall, son fulls desenganxats, día tras día, de la Lley del descans dominical.

No per vanitat, sinó per demostrar una vegada més que no es veritat alló de que «ningú es profeta en la seva terra,» tinch interés en que consti 'l fet.

Vaig dir, al implantarse la Lley del descans dominical, que aquesta novetat no passava de ser una ilusió óptica del Govern, que ben prompte quedaria desvanescuda com tantas y tantas altres, de las

quals ja ningú se 'n recorda... y, posada la má sobre 'l cor, ó sense necessitat de posarli, fássinme vostés el favor de dirme si m' he errat de gayres punts.

Desde 'l día 11 de setembre, fetxa memorable del gloriós comensament de la tancada dominical de portas, fins avuy ¿quins progressos ha fet la nova lley?

Imitant á aquellas rentadoras inhábils que á cada bugada perden un llensol, no hi ha hagut diumenge que la flamant Lley no hagi guanyat un número més ó menos gros d' enemichs irreductibles.

Y es que al nostre públ ch no hi ha qui 'l tregui del seu punt de vista. La Lley del descans será tan humana y filantrópica com vostés vulguin, pero, establerta en la forma que s' ha fet, resulta lo més arbitrari, despótic y anti-democrátich que dels laboratoris legislatius ha sortit.

¿Descansar? Molt bé. Fins els camps, qu' en realitat no fan res, descansan. Es impossible que hi hagi ningú que s' atreveixi á negar en veu alta la conveniencia d' aquesta indemnissació reparadora, exigida per tots els cossos y per tots els sers.

Lo que la gent no accepta ni, passi lo que passi, acceptará jamay, es el carácter d' imposició ab que la nova lley ha vingut revestida.

—Jo descansaré—diu tothom;—pero descansaré com y quan me convingui.

Y no son pochels els que, moguts per aquest esperit de rebeldía tan propi del temperament catalá, s' allargan una mica més y exclaman:

—¿Es á dir que 'l Govern vol que descansi? Donchs ara no 'm dona la gana de descansar.

La veritat es que, en un temps en que tant se parla de autonomia y de independencia, no deixa de ser xocant que s' inventin lleys que marquin al home fins á quin moment pot anar á comprar pa y á quin' hora justa ha de tancar la porta.

Per xó la del descans dominical ha donat á Barcelona els resultats que ha donat.

Si es cert que no hi ha res tan eloqüent com els números, consúltinse las estadísticas y diguis quinas conseqüencias deuben deduirse de las sevas manifestacions.

Segons datos oficials, las infraccions de la Lley realissadas en els últims cinch diumenges han sigut las següents:

13 de novembre: Establiments que no han volgut tancar: 1,342.

20 de novembre: 1,438.

27 de novembre: 1,464.

4 de desembre: 1,548.

11 de desembre: 1,610.

¿Observan ab quína regularitat més significativa las infraccions van augmentant de diumenge en diumenge, pesi al cástich pecuniari que la transgressió porta aparellada?

Seguint la marxa ab tant entussiasme empresa, ¿ahónt anirém á parar en deu ó dotze diumenges més?

Tot aixó vol dir, al meu entendre, una de dugas:

O que la Lley del descans acabarà sent una riquíssima font d' ingressos pel Estat;

O que acabarà en punta.

Lo qual, mirinsho com vulguin, es la manera més aguda d' acabarse las cosas.

MATIAS BONAFÉ

TEATROS

PRINCIPAL

El amor que pasa, comedia en dos actes dels germans Alvarez Quintero es un' obra endavinada.

EN LLUCH A SEVILLA

Hopart

—¡Olé por los mozos críos
de circunstancias y hechuras,

Y no porque sigui original, ja que en el teatro s' ha presentat mil vegadas la situació de la noya que s' fria per trobar la seva mitja taronja y quan se figura tenirla se li escapa; pero la novetat, sino en l' assumpto, está en la pintura dels tipos, en l' humorisme de algunas situac óis y en el sentiment y delicadesa que campeja en molas altras; está, sobre tot, en l' ambient y en el color local, que constitueixen com el fons de una serie de quadros impregnats de vida y de veritat.

Els autors amenisan l' obra ab una gran profusió de xistes dels seus, exageracions andalusas y comparacions estrambóticas. En aquest punt no saben abandonar el seu socorregut sistema. Pero, ab ventatja sobre altras produccions sevas, en las quals no hi ha casi res més que aixó, en *El amor que pasa* hi detellan notas de ternura y rasgos de verdadera poesia, dintre de una iónica de suavitat y de lleugeresa encisadora. Citarém entre altras escenas la de Mamá Dolores ab Alvaro en el primer ac'e, y la de Alvaro y Socorrito en el segón. Els germans Alvarez Quintero semblan haver experimentat la benefactora influencia de *L' alegría que passa* del nostre Russinyol, y ho celebrém, per quant se 'n surten molt bé y sense que ningú pugui atrevirse á taxarlos de plagiaris.

La execució molt esmerada, sobresortint per part de las damas la Sra. Estrada y la Srta. Blanco qu' es una preciosa ingénua, y per part dels galans el Sr. Reig y el Sr. Mendiguchia.

L' obra vá agradar moltíssim, aplaudint el públich el nom dels autors al final dels actes.

LICEO

Lucrecia Borgia va tenir per intérpretes á dos notables artistas: la Bianchini Capelli y en Marconi.

No n'cessita gran cosa més una partitura de las condicions especials de la de Donizetti, per alcansar un éxit colossal.

La Bianchini es una artista lírica dramática en tota l' extensió de la paraula. S' identifica ab els personatges que interpreta y 'ls hi presta tot l' escalf de la seva anima. Hi ha que véurela y sentir-la pera experimentar l'

emoció que produeix l' art superior, exponant, realisat ab tota la potencia y l' vigor qu' emanan de la possessió perfecta de las més extraordinariss facultats. Durant tota la representació se mostrá la Borjia venjativa y á la vegada mare amorosa del seu fill, que creá 'l geni de Víctor Hugo.

que regalan á las Vírgenes
las varas... que no son suyas!

¡AIXÍS ESTÉM

Manifestació que 's prepara per un dia d' aquests.

¿Y que dirém de 'n Marconi? Sembla impossible que á la seva edat conservi una veu tan fresca, tan pura y tan ductil al mateix temps: una veu que tan bé 's doblegui á totas las exigencias de l' expressió. Hi ha que sen-

tirlo y millor que de aprop á alguna distancia, perque d' aprop un no pot menos de observar l' esfors de manxa ab que aspira l' ayre.

En el paper de Genaro fou objecte de una serie de

ovacions, que tingueren son punt culminant en el raconto del acte primer y en el trío del ters. Se portá bé 'l Sr. Torres de Luna, y 'l mestre Goula (fill) se feu aplaudir pel brío y l' ajust ab que conduhí l' orquesta.

—Li ha tocat el torn á *La Damnazione di Faust*, el gran poema musical de Berlioz, obra ab la qual s' adelantá de molts anys al gust del públich del seu temps. Avuy, per fi' se 'l comprén y se 'l admira.

Ja diguerem lo que feya al cas, al ser posada per primera vegada á Barcelona. Avuy hauríam de repetir iguals conceptes, tant més, quan l' éxit que ha obtingut, lluny de decaure ha anat en augment.

Y aixó que 'l Faust d' ara (Sr. Innocenti) es algun tant inferior al de l' any passat, y que la Margherita (Srta. Ferraris) lluytava la nit de la primera ab els inconvenients de una visible emoció. En cambi Mefistófele (Sr. Sanmarco) res deixa que desitjar en tots conceptes. El famós barítono realza la figura del diable caballer ab tota la quadratura de un art verdader, equilibrat, molt personal, y exempt per complet d' exageracions y efectismes. Com á actor y com á cantant fá de la seva part una verdadera creació.

No menos elogis mereix el Sr. Torres de Luna, que 's lluheix de veras en son curt paper de Brander.

Pero lo que ressurta sobre tot—y aixís ha de ser en aquesta especie de produccions—son els quadros de conjunt, en que la música y l' espectacle 's fonen íntimament, produhint una gran emoció artística: la marxa húngara, l' escena de la taberna, el ballet volant, tots aquests primors, totas aquestas exquisitats de la música y la escenografía sabiament combinadas. En aquest particular l' empresa del Liceo, pot gaudirse de haver satisfet als espectadors mes exigents. Aixís s' haurían de posar totas las obras, encare que no totas s' hi pres tin tant com *La Dannazione*.

S' ha de fer menció especial del Sr. Barone que dirigí l' orquesta ab verdader acert.

ROMEA

Lo que podríam dir de l' última *baronada*, queda consignat en la secció de *Crónica*.

No tinguerm calma per aguantar mes que dos ac-

CAMÍ DE LA FRONTERA LUSSITANA

—¡Hala, ilustres jugadors!
A Portugal sens tardansa,

tes de *El gran Trapella*, y encare imposantnos una gran paciència. Que obrarem santament ens ho revela 'l periódich del mateix autor, que ab tot y prodigarli elogis exagerats per lo que respecta als actes primer y segon, diu referent al ters (el que no vejerem) lo que van á llegir:

«Los *quid pro quo* y las situaciones cómicas del tercer acto, regocijaron también mucho al público, que no cesó de reír mas que breves instantes, pero en conjunto no gustó como el anterior, á juzgar por EL FALLO FINAL.»

¿De manera que al final ni hagué un fallo condemnatori?

No estaria fora de lo just que 'l bon públich de Romea hagués condemnat al Sr. Baró «á silencio y callamiento perpetuos.»

CIRCO ESPAÑOL

Els Tarats no forma part del titulat teatro simbólich, ni es un drama de ideas, ni res de tot aixó qu' ara s' es tila. L' obra de 'n Brioux es senzillament una lliadó de patologia social. Una lliadó crúa, sobria, freda, descarnada com las que 's donan en las clínicas ó en l' anfiteatro del Hospital. Artísticament, *Els Tarats* está á l' altura de qualsevol melodrama de 'n Fola Itúrbide, y no es que 'l seu autor no ho sábiga fer bé, que admirablement queda demostrada sa ma mestra en algunas bellíssimas escenas del segon acte; es que 'l fí perseguit per ell en aquesta obra es esencialment doctrinal y no aspira á res més que á la prédica. Per xó els *parlaments* del metje, que si no fossin esmaltats de verdader *sprit* se farían insoportables, giran tots al voltant de una monótona idea de altruisme, pero d' un altruisme que put á cotó fenciat. En una paraula, la seva intenció va ser, segons se veu, ensenyar á la societat una de sas llagas més vivas, inculcant al jovent la gravetat d' un mal (la síflis) y las dolorosas conseqüencias qu' en sa propagació reportan la ignorancia y els prejudicis morals dels que 'n pateixen.

Respecte, donchs, á lo que 'n diríam tesis doném tota la rahó al senyor Brioux. Lo que d'ú es una veritat com un temple. Si aquesta veritat la exposés en un llibre ó en una conferencia se n' enteraría molt poca gent. En el teatro las cosas tenen el relleu de la vida y... fins els éóts ne treuen profit.

Els actors en general se mostraren voluntariosos á mes no poder, y en alguns moments arribaren á *justos* qu' es tot lo que 's pot dir en favor seu donadas las condicions en que fou posada l' obra. S' hi distingiren sobretot las senyoras encarregadas dels papers de *Mare*, *Esposa* y *Di-da*, y els senyors que interpretaren el tipos de *Metje* y *Tarat*.

La concurrencia, molt numerosa, que havia ja aplaudit l' atinada conferencia preliminar del doctor Raduá, aplaudí també al final de tots els actes, demanant al acabar el nom del traductor.

UNA PRODUCCIÓ NOVA

Ha despertat verdader interés entre la gent de lletras

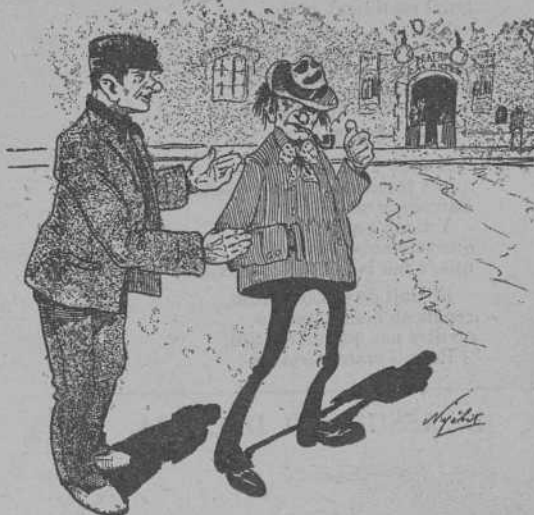
que diu que 'l govern d' allí
va á donarvos carta... blanca.

¡CRISSIS!

A LA PORTA DE «LAS ARTS»

—Repara, Xanxes, tni un céntim!
—Mejor, hombre! Así estás libre de atracos, envidiosos y sablistas.

—¿Vens á veure 'l Gení?
—No. ¿Qué n' haig de fer? ¿No sabs que tocant á genis cada hù ja té 'l seu?

l' anunci del estreno de un drama titulat *La dama alegre*, que ha d' efectuar-se demà dissapte en el *Teatro de las Arts*. Es la primera producció escénica del jove Sr. Puig y Ferrater, que no fa gaire 's doná a coneixe ab la publicació de un aplech de *Didlechs dramàtics*, de la qual ens ocuparem ab elogi.

Ja veurém lo que 'n resulta.—N. N. N

INMACULADERÍAS

CARTA D' UN JOVE DEVOT

(Vé ab retrás extraordinaria perque 'l partit reaccionari retrassa tot lo que pot.)

Ja ho veus, amich mal-creyent, si está arrelat fundament el cult á la Inmaculada, ab l' exemple que ha donat de sa religiositat Barcelona endiumenjada.

Tu, que 't mostravas tossut, ara t' baurás convensut que la Fé no es al sepulcre; sino que ufana reviu y surt al carré 'hont escriu el dogmàtic: *Tota Pulchra*.

Ja haurás vist en molts balcóns panyos blaus ab inscripcions, emblemas y monogramas;

Y també lluhf alternat el gas y electricitat ab l' atxa de rojas flamas.

Lo modern y lo bonich, lo tradicional y antich, s' han fos per fe una gran obra; com se van fondre igualment en un mateix sentiment combregant el rich y el pobre.

¿Qué es aixó qu' enlayra 'ls cors y unifica el noble esfor de gent tosca y de gent fina?

La Fé, que passa cantant el bélich: *¡Brama Saldni* y el místich: *Salve Regina*.

Espectacle tan hermós, si hasta al menos religiós va conmore, ¡pots pensarte

als que combreguém així!...

—(Vol dí ab rodas de molí; pero aixó no ho dfu la carta.)—

El religiós sentiment condormit en molta gent, va surtí á la llum del día, per festejá ab esplendor com al bon temps de l' avior la Concepció de María.

¿No trobas molt santament que 'l poble adori 'l moment en que la Verge 's feu mare, concebint sense pecat en son ventre immaculat

ANANT A RETIRO

—¡Adiós, tocayo!
—¡Tocayo!... ¿Per qué m' haurá dit tocayo aquesta dona? ¡Ah, ja hi cayeh!... Té rahó... ¡Com que tots dos som interinos...!

al Hereu del Etern Pare?

Creume, amich: Quan á mitj món
igual sentiment cenfon
es cosa que val la pena.

Y seguint aquest camí,
molt aviat hem d' assolí
una Catalunya plena.

—(¿Plena de qué, voldrá dí?)—

CONTESTACIÓ MEVA

Amich Pau: Ja vaig veyent
que 's troba en l' estat present
Barcelona *encarcerada*.

Y tinch per edificant
que solemnisi l' instant
que 's feu la Verge embrassada.

El Cult de la Concepció,
rendit ab bona intenció
no diré pas que m' empipi;
Pero 'l ventre *virginal*

L' ASSUMPTO DEL DIA

Es l' únich que preocupa—á la nació en general;
poguer treure la primera,—¡la primera de Nada!!

—¿Ha posat en molts puestos vosté?
—Ni ho he contat: no mes li diré que tinch tot' un'
olla plena d' apuntacions.

y el *peccat original*
fa massa... *Piripitipi*.

No 'ls trobo bé 'ls mots aquests
als llabis d' uns angelets
tan ignoscents. Per supuesto,
que no pretench suprimi 'ls;
pro en noyas de quinze abrils
están milló á un altre puesto.

Com tampoch no trobo bé
per adornos de carré
els colors de la puresa...

Ab aquell tó esblanquehit,
no 's veu si un balcó es guarnit
ó si es que hi ha roba estesa.

Fins crech que millor que 'l blau
es el roig el que hi escau
tractanse de 'l que 's tractava;
donchs si la roba exhibeix
la *verge* que concibeix...
ho será tot, menos blava.

Fora d' aixó, crech com tú,
qu' es altament oportú
que la fé viva 's demostrí.

Així 'l concert europeu
sabrà las *blavas* que creu
el manso *Pópuli nostri*.

Sense 'l concurs marital,
considero escepcional
qu' una dona 's trobi mare.

Potsé ho es; pero permet
que 't diga que 'l cas aquest,
no es un miracle á horas d' ara.

Aixó sí: el cas operat
en María y proclamat
ab totas las campanillas,
de set cops, al menos sis
pendrían que 's repetís
moltas de las sevas *fillas*.

Pro del *espectacle hermós*,
y el *sentiment religiós*,

A CAL BARBER

—Dispensi, val cinch céntims més.
—¡Ah! ¿Ho han apujat? Donchs, ja pot dir bona nit.
—¿A qui?
—A la propina.

CALEFACCIÓ ARTÍSTICA

—¿Fret jo?... Ni sota deu zeros
tindria gota de pó.

¡Sapiguessiu cómo escalfa
el foch de la inspiració!

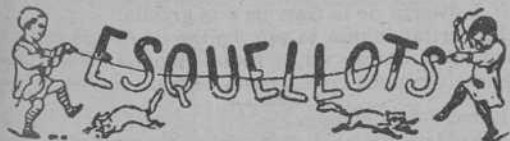
y el rich del pobre á la vora,
la meytat son fingiments
y el resto... panyos calents
y romansos á aquest' hora.

Creume noy: Per 'quest camí
jamay podrém assolí
una Catalunya plena.

Y tot lo més lograreu
que la llana que porteu
us arribi á mitja esquena.

Per la copia, contesta y comentaris.

PEP LLAUNÉ

¿Qué n' ha quedat de tot alló que deyan respecte
al descubriment dels verdaders autors del atentat
del carrer de Fernando?

Res més que un infundi, una patranya.

Una especie de sarsuela melodramática y bufa á
la vegada, quals quadros més pahorrosos tenfan acom-

panyament de música... pero de una música extra-
nyia y estrafalaria, á dos instruments no més: el vio-
lón y 'l bombo.

El violón va tocarlo la célebre Secunda Casellas.
Y 'l bombo 'l no menos famós Memento.

Per cert que 's deya que á causa de haverlo tocat
tan desaforadament y fora de tó, 'l Sr. González
Rothwos estava tan cremat que fins li volia donar
las dimisorias.

En Memento conserva de quan era picador y de
quan era autor dramátich, l' afició al aplauso pú-
blich.

Y com á polissón aixó no val. Els polissons no
poden ser fluixos de llengua, ni comunicatius. A só
de timbals no s' agafan llebras ni criminals.

De manera que casi li hauria estat bé que l' ha-
guessin tret del cuerpo, restituhintlo á sas ocupa-
cions anteriors: á picar toros y á torejar comedias.

¿Qu' es sino una comedia l' historia del gran des-
cubrimient?

Y una comedia bunyol, com totas las qu' en un

principi despertan un gran interès y acaban defraudant per complert l' espectació del públich.

Mala má, té, donchs, l' autor de *Joaquina* pera tornar á empendre la carrera de autor dramátich.

Li falta tot: inventiva y estil. Ha acabat els turrons.

Sembla qu' era ahir que va inaugurar-se 'l curs académich... Si casi bé no hi ha hagut temps ni pera tallar els fulls de las obras de text.

Apesar de lo qual, ja 'ns trobém en plenas vacances de Nadal.

Hi ha que descansar de las grans fatigas que implica l' assistència á las aulas y l' exercici higiénich de las carambolas.

Aixís, á forsa de vacances, es com se guanyan els títuls académichs.

Aquesta vegada 'ls nostres escolars, modelos d' amor al estudi, s' han guanyat una anticipació de las vacances, á forsa de crits y saragata, y fins apelant á las batussas ab companyament de un piano de manubri.

Qui crida té rahó: han cridat molt, y com era d' esperar, els l' han donada.

¡Y VINGA BUSCAR!

—En verdad os digo que, en vez de dedicarme á estas investigaciones, preferiría beberme un cigaló y fumar-me'n uno de prim al lado de un buen brasero.

Un epissodi.

Uns polissons tractavan de dispersar á un grupo d' estudiants, y de las bocas dels matalassers, ne sortía un raig de renechs que feya fredat.

Acudiren á un inspector, posantli en coneixement que 'ls seus subordinats blasfemavan. Y ¿no saben lo que va succehir? Que si 'ls polissons renegavan com á hù, l' inspector va posarse á renegar com á cent.

Aixó vol dir que no tots els blasfemos van á la presó... Es á dir, sí: tots hi van; pero 'ls blasfemos sense uniforme s' hi quedan á extingir quinzena; mentres que 'ls portan uniforme hi van sols á acompanyals'hi. Els hi deixan y se 'n tornan.

El Sr. Lluch ja es fora.

Ha anat á Madrid. Y á continuació 's proposa anar á Sevilla.

¿Volen dir que no li succehirá lo que diu l' adagi?

«Quien fué á Sevilla
perdió su silla.»

Cada diumenje passa lo mateix. Son en gran número las botigas que infringeixen la lley del descans dominical.

D' ellas las que se 'n portan la palma, son las tabernas. Sempre passen de un miler las denunciadas.

L' altre día un dels del gremi m' explicava la causa de la seva resistència á tancar portas.

—Desenganyis: si 'ns fan tancar á nosaltres, també haurán de fer tancar las iglesias. Nosaltres al igual que 'ls capellans administrém el sant sagrament del batisme. Del vi moro 'n fem vi cristiá.

Altres establiments no tenen, en cambi, ni aquest, ni cap altre motiu que alegar. Al obrir ho fan per que 'ls dona la real gana, esperant ab resignació que 'ls hi imposin la multa que legalment els correspon.

Pero no es la multa tan sols lo que 'ls hi cau á sobre. Además de satisfèr-la s' exposan á tenir que pagar els vidres trencats. Y no 's creguin, que precisament de vidres se tracta.

Diumenje passat va haverhi un atach formal contra determinats establiments... Una bullanga en tota regla, ab intervenció de la guardia municipal, detenció de alguns individuos y assalt del quartelillo pera posar en llibertat als detinguts.

¡Oh admirable descans dominical, y que 'n costas de fatigas!

No 's dirá á lo menos que las festas no se *santifiquin!*

Un periódich dona compte de un ápat que 'ls carlins van celebrar á la Garriga.

El *menú* era suculent, figuranthi 'ls següents plats:

Llomillo de *porch* á la llauna.

Peu de *porch* ab naps.

Ventre de *porch* ab castanyas y bolets.

Barras de *porch* ab all y oli.

Y botifarra de la Garriga á la graella.

La veritat es que si van fentho aixís els carlins se quedarán aviat sense correligionaris. ¡Vaya una manera tan poch considerada de menjarse'ls!

Entre dos enemichs:

—Voldria que 'm digués perque riu sempre que jo passo.

—Li diré ab molt gust, sempre que vosté m' expliqui perque passa sempre que jo rich.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Oim, 8^a
Tinta Ch. Liorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

OBRA NOVA
DE
PERE ALDAVERT

NOS AB NOS

Articles d'are
Preu: 3 pessetas

NOVEDAD

Historia de mi vida

Sorda - Muda - Ciega
POR HELEN-KELLER

Un tomo en 8.º, Ptas. 8

ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

pera l' any 1905 = Preu UNA pesseta

COSAS DEL PASADO

MÚSICA, LITERATURA Y TAUROMAQUIA
POR Luis Carmena y Millán
Ptas. 5

RUBEN DARIO

TIERRAS SOLARES
Ptas. 8'50

LOS DOCE LIBROS

del emperador

Marco Aurelio

Ptas. 0'75

MIS IDEAS

POR RICARDO WAGNER
Ptas. 1

LO CORO DELS BENPLANTATS

SAINETE DE

R. RAMÓN Y VIDALES

Ptas. 1

TALONARIOS

DE LA

Lotería de Navidad

25, 50 y 100 hojas

De venta en la sección de libros rayados y objetos de escritorio

BAZAR DE LA UNIÓN

Calle de la Unión, 3

Resumen Bibliográfico

N.º 11—Noviembre 1904

SE FACILITA GRATIS

¡¡Acaba de sortir!!

ALMANACH

PERA

1905

PREU
2rals

A. LÓPEZ
EDITOR
BARNA

LA
CAMPANA
DE
GRACIA

Se ven per tot arreu

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibreries del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebra á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravios, si no s' remet ademés un ral pera certificat. Als corresponals se 'ls otorgan rebaixas.

FENT TRACTES AB EL MESTRE

— En resúm, ¿qué li ensenyará vosté al meu noy?
 — Miri... casi bé tot.